

LA CREATIVITAT LÈXICA EN LA TRADUCCIÓ CATALANA DE L'ULISSES DE JOYCE: ELS PROCESSOS DE DERIVACIÓ

Dídac PUJOL
Universitat Pompeu Fabra

INTRODUCCIÓ

Aquest article és la continuació de «La creativitat lèxica en la traducció catalana de l'*Ulisses* de Joyce: els processos de composició», publicat en el volum anterior d'*Estudis Romànics*. El present article conté un buidatge sistemàtic, una explicació i un exemple contextualitzat dels mots derivats que es troben en la traducció catalana de l'*Ulisses* i que no apareixen en el *Diccionari de la llengua catalana (DIEC)* de l'Institut d'Estudis Catalans, en el *Gran diccionari de la llengua catalana (GDLC)* d'Enciclopèdia Catalana i en el *Diccionari català-valencià-balear (DCVB)* d'Alcover-Moll. Les citacions de l'*Ulisses* són de la segona edició revisada (Mallfrè 1996).

BIBLIOGRAFIA

- DCVB 2002 *Diccionari català-valencià-balear*, <<http://devb.iecat.net>>.
DEM 2008 *Diccionari enciclopèdic de medicina*, <<http://www.medic.cat>>.
DIEC 2007 *Diccionari de la llengua catalana*, 2a edició, <<http://dlc.iec.cat>>.
GDLC 2008 *Gran diccionari de la llengua catalana*, <<http://www.diccionari.cat>>.
Gifford & Seidman 1989 GIFFORD, Don & SEIDMAN, Robert J., '*Ulysses*' *Annotated: Notes for James Joyce's 'Ulysses'*, 2a edició. Berkeley & Los Angeles: University of California Press, xviii + 643 p.
Joyce 1992 JOYCE, James, *Ulysses*. Londres: Everyman's Library, xxxii + 1076 p.
Mallfrè 1996 MALLAFRÈ, Joaquim (1996) (trad.), James Joyce, *Ulisses*, 2a edició. Barcelona: Proa, 779 p. [Edició revisada segons l'edició definitiva de Hans Walter Gabler].
OED 1989 *Oxford English Dictionary*, 2a edició, <<http://www.oed.com>>.
Thornton 1968 THORNTON, Weldon, *Allusions in 'Ulysses': An Annotated List*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, viii + 554 p.

Viquipèdia 2010 *Viquipèdia*, <<http://ca.wikipedia.org>>.

Wikipedia 2010a *Wikipedia*, <<http://en.wikipedia.org>>.

Wikipedia 2010b *Wikipedia*, <<http://es.wikipedia.org>>.

LLISTA ALFABÈTICA DE MOTS DERIVATS I EL SEU SIGNIFICAT

AGNATISME *n.* Agnàtia (= manca congènita de la mandíbula) (*DEM* 2008): «l'agnatisme d'alguns xinesos» (p. 421).

AJESUSAT *adj.* Que és semblant a Jesús: «Ajesusat, orquiditzat, policímic jesuïta!» (p. 436).

AKÀSIC *adj.* Relatiu o pertanyent a l'akàsia (= èter [segons l'*OED*]): «Registres akàsics de tot allò que mai hagi estat onsevulla que sigui» (p. 151). Segons la *Wikipedia* castellana, els «registres akàsics» són una mena de memòria, registrada a l'èter, de tot el que ha succeït des de l'inici dels temps; allí s'hi emmagatzemaria tot el que ha succeït des de l'inici dels temps i tots els coneixements de l'univers.

ALMIVARAT *adj.* Relatiu o pertanyent a l'almívar: «deia amb veu almivarada» (p. 276).

ALZINÓS *adj.* Relatiu o pertanyent a l'alzina: «un porquet color de torba alzinosa» (p. 504).

AMBRINÓS *adj.* Que està fet d'ambre: «el collaret ambrinós» (p. 67).

ANAPÒCRIF *adj.* No apòcrif: «anapòcrifs fills il·lustres de la Llei» (p. 683).

ANHORIZONTAL *adj.* No horitzontal: «la vasta corba anhoritzontal» (p. 667).

ANTIBLOOMISTA *adj.* Que s'oposa a (Leopold) Bloom: «Germans cristians i antibloomistes, aquest home que es diu Bloom és de la pell del dimoni, un descrèdit per als cristians» (p. 497-498).

ANTIFONAR *v.* Cantar o recitar (com) una antífona: «—Ni la somera —antifonà Boc Mulligan» (p. 215).

APROSÒPIA *n.* Absència congènita, parcial o total, de les estructures de la cara (*DEM* 2008): «l'aprosòpia motivada per congestió» (p. 421).

ARPONEJAR *v.* Punxar amb l'arpó: «Arponejant trossos de pernil i penques del darrere» (p. 178).

ÀSTRIC *adj.* Astral: «Qui és qui a l'espai (àstric)» (p. 492).

ÀTMIC *adj.* Segons Gifford & Seidman (1989: 330), el pla àtmic és el pla de la pura existència en el qual els poders divins de l'ànima es manifesten plenament; aquells que arriben en aquest nivell han completat el cicle de l'evolució humana a través d'una successió de vides i són perfectes en saviesa, joia i poder: «desenvolupament àtmic» (p. 313).

AUTOASSENTIR *v.* Assentint per a si mateix; tradueix l'anglès *selfnodding*: «plasent amb si mateix, autoassentint» (p. 225).

AUTOEXCLOENT *adj.* Que s'exclou a si mateix: «proposicions mútuament autoexcloents» (p. 692).

AUTORELATIVAMENT *adv.* D'una manera autorelativa; mot format pel prefix «auto-» (=

- mateix) + «relativament»: «La imatge d'un home solitari (autorelativament) mutable» (p. 703).
- BACILICIDA *n.* Substància que mata els bacils: «Bacilicida (Pólvores insecticides)» (p. 679).
- BARBOTEJANT *adj.* Que barboteja: «el beneïa amb moviment barbotejant» (p. 7).
- BEREBESAVI *n.* Avi de l'avi o àvia de l'avi o de l'àvia: «el meu berebesavi» (p. 567).
- BICORNI *n.* Bicorn (= barret de dues puntes): «es tocà el bicorni de caçador» (p. 265).
- BIESFÈRIC *adj.* Compost per dues esferes: «una lluna biesfèrica» (p. 723).
- BISPERMÀTIC *adj.* Relatiu o pertanyent a dos espermatozoides: «naixements multise-minals, bispermàtics» (p. 421).
- BISTECÓS *adj.* Semblant a un bistec: «turmells bistecosos» (p. 70).
- BLOOMISTA *adj.* Relatiu o pertanyent a (Leopold) Bloom: «Jo sóc bloomista i me'n glori-ejo. Crec en ell malgrat tot» (p. 497).
- BLOOMÓS *adj.* Relatiu o pertanyent a (Leopold) Bloom: «Fa un temps Bloomós» (p. 488) (*Bloom's weather*, p. 689).
- BOLOT *n.* Bola grossa: «un nen a la gatzoneta jugava a boles, sol, tirant el bolot amb el polze traçut» (p. 81).
- BOTZINEIG *n.* Acte o efecte de botzinar: «el botzineig de la veu davallant ressonava per l'ull de l'escala» (p. 13).
- BRANDERBURGUÈS *n.* Natural de l'estat federal alemany de Brandenbug: «els branden-burguesos» (p. 421).
- BRIGITÀ *adj.* Relatiu o pertanyent a l'orde monàstic fundat per sant Bridgit de Suècia el 1346 (Gifford & Seidman 1989: 369): «frares de sant Agustí, brigitans, premons-tratesos» (p. 350).
- CAFRENC *adj.* Relatiu o pertanyent als negres; és un mot usat per la gent blanca per refe-rir-se als negres; tradueix l'anglès *Kaffir*: «ulls cafrenes» (p. 453).
- CALEDONI *adj.* Relatiu o pertanyent a Caledònia (= Escòcia) (Gifford & Seidman 1989: 380): «delegat caledoni» (p. 422).
- CALEDÒNIC *adj.* Relatiu o pertanyent a Caledònia (= Escòcia) (Gifford & Seidman 1989: 380): «les distants serralades càmbriques i caledòniques» (p. 354).
- CALORIFICACIÓ *n.* Calor: «La calor [...] era [...] transmesa de la font de calorificació al líquid contingut en el receptacle» (p. 669).
- CÀMBRIC *adj.* Relatiu o pertanyent a Càmbria (= Gal·les) (Gifford & Seidman 1989: 380): «les distants serralades càmbriques i caledòniques» (p. 354).
- CATACLÍSMIC *adj.* Relatiu o pertanyent a un cataclisme: «una cataclísmica anihilació del planeta a conseqüència de la col·lisió amb un sol obscur» (p. 729).
- CATAMENIAL *adj.* Menstrual (mot derivat de «catamènia» = menstruació): «el període catamenial» (p. 422).
- CATAMÈNIC *adj.* Menstrual (mot derivat de «catamènia» = menstruació): «hemorràgia catamènica» (p. 732).
- CAVALLINITAT *n.* Qualitat de ser cavall: «La cavallinitat és la quidditat de tot cavall» (p. 195).
- CELLAÏNA *adj.* Ungüent per embellir les celles: «Hi hagué un temps que aquestes celles no eren tan sedosament seductores. Fou Madame Vera Verity [...] qui li havia advertit

- per primera vegada que provés la cellaina, que donava aquella expressió concentrada als ulls» (p. 361).
- CERVESÓS *adj.* Relatiu o pertanyent a la cervesa: «pixum cervesós dels homes» (p. 177).
- CIRCUMADJACENT *adj.* Adjacent: «Premé entre dos dits la carn circumadjaent d'una cicatriu» (p. 706).
- CIRCUMTERRESTRE *adj.* Que envolta la Terra: «la vasta corba anhoritzontal circumterrestre» (p. 667).
- CISATLÀNTIC *adj.* Deçà l'Atlàntic: «un lloc de residència cisatlàntic en lloc de transatlàntic» (p. 661).
- CLAVECINEJAR *v.* Tocar el clavecí: «Nítidament les tecles, totes vibrants, unides, totes clavecinejant» (p. 274).
- CLERICALLA *n.* Conjunt de clergues: «el llatí brufolat de la clericalla» (p. 44).
- CONTRAATRACCIÓ *n.* Mot format per «contra-» + «atracció»: «la contraatracció en forma de dona» (p. 633).
- CONTRAESTIMACIÓ *n.* Mot format per «contra-» (prefix que indica oposició) + «estimació»: «contraestimació d'una pèrdua efectiva» (p. 671).
- COXÀLGIC *adj.* Que té dolor al costat: «coxàlgic, *geperut*» (p. 510).
- CRISTÍ *adj.* Relatiu a Crist: «Perquè això, oh estimats germans, és l'essència cristina: cos, sang, ànima i ferides» (p. 7).
- CULÍNIC *adj.* Culinari: «50 àpats a 7 amb 6 (culínic)» (p. 492).
- DESEMBRUSAR *v.* Treure la brusa (d'un lloc): «Miss Bronze es desembrusà el coll» (p. 269).
- DESESPINGAR *v.* No espingar (= no emetre sons aguts els instruments de vent); tradueix l'anglès *unsqueak*: «amb un espinguet escassament sentit tan senyora la musa desespingava» (p. 286).
- DESSUCADOR *adj.* Que treu el suc a algú: «putes dessucadores» (p. 653).
- DEVÀNIC *adj.* Segons Gifford & Seidman (1989: 330), un *deva* és un ésser diví: «cercles devànics» (p. 313).
- DISSIMILAR *adj.* Diferent, no similar: «similitud dissimilar» (p. 729).
- DONJOANISME *n.* Mot derivat de «Don Joan»: «L'assumit donjoanisme no el salvarà» (p. 206).
- EBLANITA *adj.* Relatiu o pertanyent a Eblana; Eblana era un lloc d'Hibèrnia (nom que els romans donaven a Irlanda) que s'ha identificat amb l'actual Dublín (Gifford & Seidman 1989: 318): «el púgil eblanita» (p. 331).
- ÈLFIC *adj.* Propi d'un elf: «una rialla èlfica» (p. 423).
- EMBATAT *adj.* Guarnit amb una bata: «una figura embatada es movia vivament d'un costat a l'altre de l'escalfapanxes» (p. 15).
- EMBORSEGUINAT *adj.* Relatiu o pertanyent al borseguí (= calçat que arriba més amunt del turmell, obert per davant i que s'ajusta amb cordons): «la pota emborseguinada i rodanxona» (p. 531).
- EMBRILLANTINAT *adj.* Que està recobert amb brillantina: «Cabells foscos embrillantins» (p. 72).
- EMPLITMAT *adj.* Borratxo: «No el veies mai gens emplitmat» (p. 366).
- EMPLITREGAT *adj.* Que ocupa la zona del pit; tradueix l'anglès *fullbusted*: «setí emplitregat» (p. 295).

- EMPRENYACIÓ *n.* Acció d'emprenyar-se: «intentant d'abandonar-lo per la moderació i l'emprenyació» (p. 337).
- ENCABRONAT *adj.* Enfadat, però també amb banyes, com un cabró (i, per tant, cornut, en el sentit de marit enganyat per la muller); tradueix l'anglès *horn+mad*, «corn(ut)+enfadat»: «l'encabronat Iago» (p. 222) (*the hornmad Iago*, p. 311).
- ENCROSTONAR *v.* Cobrir de crosta (accepció que no figura al *DCVB*): «els anys l'encrostonaven d'una capa de sal» (p. 65).
- ENCULLERAT *adj.* Que sosté una cullera: «amb una mà encullerada» (p. 518).
- ENGALETADAMENT *adv.* Tot menjant galetes; tradueix l'anglès *biscuitfully*: «mormolà el professor MacHugh suaument, engaletadament, cap als vidres polsosos» (p. 130).
- ENTAMBORETAT *adj.* Assegut en un tamboret: «els menjaires entaulats i entamboretats» (p. 177).
- ENTURBANTAT *adj.* Guarnit amb un turbant: «Cares enturbantades» (p. 61).
- ESPELLUSSADA *n.* Escorxament (mot derivat d'«espellussar» = escorxar): «l'espellussada més despietada que mai un home s'ha buscat» (p. 476).
- EXSOL *n.* Estel que havia estat un sol: «dos exsols no lluminosos» (p. 696).
- EXTRAELEGANT *adj.* Molt elegant: «canotier extraelegant» (p. 680).
- EXTRAESTÚPID *adj.* Molt estúpid: «pallassades extraestúpides» (p. 567).
- FALLOPIROTÈCNIC *adj.* Fàllic i pirotècnic: «Els focs artificials [...] pugen de tots costats fent dibuixos simbòlics fal·lopirotècnics» (p. 489).
- FENOMENÒLEG *n.* Qui estudia els fenòmens: «distingit fenomenòleg» (p. 354).
- FIBALLAT *adj.* Ensivellat (derivat de «fiball» = sivella): «la sabata fiballada» (p. 372).
- FONDOT *n.* Fonda (despectiu): «Prenia el pinso en un fondot» (p. 409).
- FOTAIRE *adj.* Que es fot d'algú o d'alguna cosa: «fer el fotaire» (p. 406).
- FREDRYANISTA *adj.* Mot derivat de «Fred Ryan»: «Fred Ryan vol un espai per a un article d'economia. Fredryanista» (p. 224).
- FRUITARIÀ *adj.* Que menja fruita: «Nogatarians. Fruitarians» (p. 173).
- GOLUTUÓS *adj.* Suculent, deliciós (*OED*); mot format a partir de «golut»; tradueix l'anglès *galoptius*: «No sé què devia menjar. Alguna cosa golutuosa» (p. 177).
- GUILLEMISTA *n.* Partidari de Guillem d'Orange (Guillem III); tradueix l'anglès *Williamite*: «els guillemistes» (p. 342).
- GUIMBADA *n.* Correguda i salt que fan els infants: «fent guimbades de criatura» (p. 366).
- HANOVERIÀ *n.* Relatiu o pertanyent a Hanover, una província de Prússia (Gifford & Seidman 1989: 360): «prussians i hanoverians» (p. 342).
- HETERORELATIVAMENT *adv.* D'una manera heterorelativa; mot format pel prefix «hetero-» (= altre, diferent) + «relativament»: «La imatge d'un home solitari (autorelativament) mutable (heterorelativament)» (p. 703).
- HIDROCEFÀLIC *adj.* Hidrocèfal: «geperut, hidrocefàlic» (p. 510).
- HIEROFÀNTIC *adj.* Que és propi dels hierofantes (= sacerdots de l'antiga Grècia): «hierofàntics» (p. 228).
- HILÀRIC *adj.* Hilarant: «Fent-nos un fart de riure (hilàric)» (p. 492).
- ILÒTIC *adj.* Relatiu o pertanyent a l'ïlota (= persona que, en una societat, es troba desposseïda dels drets de ciutadà, reduïda a l'últim grau d'abjecció): «en ordre ilòtic descendent: Pobresa [...] Mendicitat» (p. 721).

- IMMORIDOR *adj.* Immortal: «els déus immoridors» (p. 337).
- IMPECÚNIA *n.* Manca de diners: «testimonis d'una impecúnia crònica» (p. 613).
- INAFIRMATIU *adj.* No afirmatiu: «interrogació inafirmativa» (p. 698).
- INCONGENIAL *adj.* Que no és congenial (= que no participa de les mateixes característiques o de les mateixes tendències naturals): «un claustre incongenial» (p. 413).
- INDECOROSITAT *n.* Qualitat d'indecorós: «actes d'indecorositat» (p. 641).
- INESPOSAT *adj.* No casat; tradueix l'anglès *unwed*: «Inesposats» (p. 223).
- INEXQUISIT *adj.* Que no és exquisit: «contrast inexquisit» (p. 278).
- INFANTÍLIC *adj.* Infantil: «La cura de l'infant (infantílic)» (p. 492).
- ININVERTIT *adj.* Que no està invertit: «tasses d'esmorzar invertides, una tassa amb bigotera, ininvertida» (p. 670).
- INTERINDIVIDUAL *adj.* Que té lloc entre diferents individus: «relacions interindividuals» (p. 663).
- INTERLACUSTRE *adj.* Que es dona entre llacs: «torrents continentals interlacustres» (p. 667).
- INTERSECANT *adj.* Que s'interseca, que es talla l'un a l'altre: «plans intersecants» (p. 444).
- INTONSURAT *adj.* No tonsurat: «el cabell clar i intonsurat» (p. 7).
- IÒGUIC *adj.* Relatiu o pertanyent al ioga: «Caixa de sorpreses iòguica» (p. 201).
- JÍVIC *adj.* Segons Gifford & Seidman (1989: 330), la *jiva* és l'energia vital: «la descàrrega de raigs gívic procedents de la coroneta del cap i del rostre» (p. 313).
- JUNONIANAMENT *adv.* De manera semblant a la deessa Juno: «Formes admirables de dona esculpides junonianament» (p. 184) (*Lovely forms of woman sculpted Junonian*, p. 256).
- JUPITERÍ *adj.* Relatiu o pertanyent al planeta Júpiter: «marcianes, mercurials, venusines, jupiterines, saturnals, neptúniques o uràniques» (p. 696).
- KÀRMIC *adj.* Relatiu o pertanyent al karma (= fruit de les accions acomplertes per cadascun dels éssers, el qual fruit determina un renaixement divers en l'escala dels éssers i la felicitat o la dissort futures): «els misteris d'una llei kàrmica» (p. 427).
- LACTIGINÓS *adj.* Mot encunyat per Joyce que significa «que té la qualitat d'una reixa» (Gifford & Seidman 1989: 581): «la infinita lactiginosa incondensada via làctia» (p. 694).
- LÍDIC *adj.* Possible joc de paraules amb «lídi» (= de la Lídia, antiga zona de l'Àsia Menor) i/o amb el cognom «Lidwell»: «George Lidwell, suau, procurava per ell, retenia una mà lídica» (p. 281) (*George Lidwell, suave, solicited, held a lydiahand*, p. 397).
- LIONELENC *adj.* Relatiu o pertanyent a Lionel (= Leopold Bloom): «solitud lionelenc» (p. 286).
- LLEOPARDEJAR *v.* Tirar-se al damunt com un lleopard: «Un jou de galledes el lleopardeja en abocar-se tot per damunt d'ell» (p. 571).
- LLEPÍS *adj.* Que llepa: «Elles bufen petons llepissos» (p. 582).
- LUMINÍFER *adj.* Luminós: «èter diatèrman i luminífer» (p. 669).
- MALEDICITAT *n.* Mot que equival a l'expressió «maleït sigui»; tradueix l'anglès *malediccity*: «Maledicitat! exclamà amb angoixa. Tant de bo Déu hagués volgut que aquell pressentiment [d'un aiguat] m'hagués fet prendre la capa» (p. 416).
- MALTUSISTA *n.* Partidari del maltusianisme (= doctrina de Malthus sobre el perill d'un

- augment excessiu de la població en relació amb els recursos existents): «i els saberuts i maltusistes que els pengin!» (p. 434).
- MARRANEJADOR *n.* Qui fa marraneries: «Gerty hauria volgut de tot cor que s'emportessin a casa aquell petit marranejador en lloc de tenir-lo allí posant-li els nervis de punta» (p. 369).
- MELONÓS *adj.* Relatiu o pertanyent al meló: «Li besà els tous palpissos grogosos flairosos melonosos de les besanques, cada hemisferi replè i melonós» (p. 731).
- METEMPSICOSEJAR *v.* Produir metempsicosi (= transmigració de les ànimes): «i així ells metempsicosegen» (p. 68).
- MIRIÀDIC *adj.* Immens: «una ment miriàdica» (p. 215).
- MULTISEMINAL *adj.* Relatiu o pertanyent a diversos espermatozoides: «naixements multiseминаls, bispermàtics» (p. 421).
- NOGATARIÀ *adj.* Que menja nous: «Nogatarians. Fruitarians» (p. 173).
- NORD-EQUATORIAL *adj.* Que es troba al nord de l'equador: «els trajectes nord-equatorial i sub-equatorial» (p. 667).
- ORQUIDITZAT *adj.* Que té els testicles inflamats (Gifford & Seidman 1989: 444): «Ajesusat, orquiditzat, policímic jesuïta!» (p. 436).
- OSTEOPÀTIC *adj.* Relatiu o pertanyent a les malalties òssies: «cirurgia osteopàtica» (p. 670).
- OXONÈS *adj.* Que està graduat per la Universitat d'Oxford: «el jove galant oxonès» (p. 322).
- PAIETA *n.* Una paia, una indivídua (diminutiu): «ves si no et toca el voraviu aquest trons de paieta» (p. 322).
- PANAMACELAT *adj.* Cobert amb un panamà (= barret): «Puck Mulligan, panamacelat» (p. 225).
- PARAFENOMEN *n.* Fenomen adjacent; mot format pel prefix «para-» (= al costat de) + «fenomen»: «Recordava els parafenòmens inicials?» (p. 701).
- PARSIMÒNIC *adj.* Parsimoniós: «El camí de la riquesa, de Mr Punytancat (parsimònic)» (p. 492).
- PECADILLO *n.* Pecat petit; tradueix l'anglès *peccadillo*: «un pecadillo a la meua edat» (p. 531).
- PEGADOLCENC *adj.* Relatiu o pertanyent a la pega dolça: «dones pegadolcenques» (p. 575).
- PERNILER *adj.* Que té pernils: «garrins pernilers» (p. 307).
- PERVAGINAL *adj.* Per o a través de la vagina: «He practicat un examen pervaginal i [...] el declaro *virgo intacta*» (p. 498).
- PETARRÒ *n.* Petarrell, infant: «la seva petarrona» (p. 296).
- PICAROLAR *v.* Picarolejar: «Picarol picarol picarola airós» (p. 266).
- PICUT *adj.* Que acaba en punta: «les proes picudes» (p. 49).
- PILLARDESCOTEJAR *v.* Mot que suggereix «fer pillatge» i «escocès»; tradueix l'anglès *scotlootshoot* (literalment, «escocès» + «botí» + «disparar»): «pillardescotegen disparats barbullint per la sala» (p. 576).
- PINDOLOT *n.* Píndola (despectiu): «amb un pindolot o dos per remei» (p. 410).
- PIXARRINA *n.* Cosa insignificant, sense importància; mot col·loquial que Mallafre ha sentit en el seu àmbit: «La Divinitat no és cap joc de pixarrina de quatre quartos» (p. 438).

- POLICÍMIC** *adj.* Ple de cuques o insectes (Gifford & Seidman 1989: 444): «Ajesusat, orquiditzat, policímic jesuïtal!» (p. 436).
- POSTEXÍLIC** *adj.* Posterior a l'exili: «quins exemples d'eminència postexílica adduí?» (p. 683).
- POSTICIPAR** *v.* Retardar; verb que s'oposa a «anticipar»: «l'obertura posticipada del nou mercat municipal de peix» (p. 674).
- POSTMORTERMITAT** *n.* Qualitat d'estar en un estat *post mortem*: «prenatalitat i postmortemitat» (p. 405).
- POSTPRÀNDIUM** *n.* Cosa postprandial (= cosa que ocorre després dels àpats); tradueix l'anglès *postprandial*: «Per postpràndium» (p. 47).
- PREAPREHÈS** *adj.* Aprehès amb anterioritat, copsat mentalment amb anterioritat: «causes [...] preapreheses» (p. 725).
- PRECONDICIONAT** *adj.* Condicionat amb anterioritat: «era ineluctablement condicionat a esdevenir» (p. 509).
- PRECONSIDERAR** *v.* Considerar prèviament: «per haver-ho reconsiderat» (p. 396).
- PREFORMAT** *adj.* Format prèviament: «En ella residia una preformada possibilitat, per Déu configurada» (p. 434).
- PREMEDITATIU** *adj.* Que es produeix abans de meditar, que es produeix sense meditar: «defecació premeditativa» (p. 725).
- PROBOSCIDI** *adj.* Elefantí (adjectiu derivat del nom masculí «proboscidi»): «*eloqüència proboscídia*» (p. 473).
- PROGNÀTIC** *adj.* Que té una projecció notable de la mandíbula: «*hidrocefàlic, prognàtic*» (p. 510).
- PROSPECCIONAR** *v.* Inspeccionar un prospecte: «li havia fet a mans un prospecte (subseqüentment prospeccionat i llançat)» (p. 671).
- PRURIGINOSITAT** *n.* Qualitat de pruriginós (prurigen = afecció de la pell caracteritzada per la presència de pàpules i per la pruija intensa que produeixen): «Es gratà imprecisament amb la mà dreta, encara que insensible de pruriginositat» (p. 706).
- PULCRITUDINÓS** *adj.* Que actua amb pulcritud: «pulcritudinoso femella» (p. 518).
- QUADRILINEAR** *adj.* Que està format per quatre línies: «puntuació quadrilinear» (p. 717).
- QUAQUEREJAR** *v.* Actuar com un quàquer: «El bibliotecari quàquer, quaquerejant convuls, entrà de puntetes» (p. 218).
- QUIÏTAT** *n.* Qualitat de ser «qui»; tradueix l'anglès *whoness*: «la nostra quiïtat» (p. 405).
- RAJOLINEJAR** *v.* Sortir un rajolí: «amb els dits rugosos amunt i avall dels mugrons que rajolinegen» (p. 17).
- RECATACLAT** *adj.* Que fa el soroll «recataclac»: «Miques recataclades al seu lloc d'un clac» (p. 46).
- REDIVISIBLE** *adj.* Que es pot tornar a dividir: «cada un dels quals era novament divisible en divisions de cossos components redivisibles» (p. 695).
- REENDEVINALLAR** *v.* Tornar a endevinar una endevinalla: «I la meva endevinalla? [...] la cara d'esfinx de Mr O'Madden Burke reendevinallava» (p. 142).
- REFREGADÍS** *n.* Fregadissa: «Rigodonsejà un contrapàs amb refregadís analític» (p. 193).
- REGOLFADOR** *adj.* (Líquid) que regolfa (= [líquid] que topa amb un obstacle i forma un remolí): «Regolf de les ànimes, regolfador» (p. 201) (*Gulfer of souls, engulfer*, p. 279-280).

- REHÒSTIA *n.* Expressió usada per manifestar admiració, sorpresa o contrarietat; mot col·loquial d'ús habitual: «La rehòstia» (p. 436).
- REMOBILITZAT *adj.* Que es torna a mobilitzar: «formes il·lusòries immobilitzades en l'espai, remobilitzades en l'aire» (p. 697).
- REMOTITAT *n.* Qualitat de remot: «quina regió de remotitat» (p. 405).
- REMUGAIRE *adj.* Que remuga: «com els del remugaire Joaquim» (p. 253).
- REPICADÍS *adj.* Que repica: «donà un cop al taulell amb la safata plena de porcellana repicadissa» (p. 268).
- REPERETIR *v.* Tornar a repetir: «ho rerepetia amb errors» (p. 682).
- RESCALFEÏT *adj.* Tornat a escalfar; mot col·loquial que Mallafre ha sentit en el seu àmbit: «rescalfeït, assegut en escalfor» (p. 287).
- RETROGRESSIU *adj.* Relatiu o pertanyent a la retrogressió (= pas d'un estat d'organització a un altre de considerat inferior): «una metamorfosi retrogressiva» (p. 405).
- RIGODONSEJAR *v.* Ballar el rigodon (= tipus de dansa): «Rigodonsejà un contrapàs» (p. 193).
- RONSAIRE *adj.* Ronsejaire, que ronseja: «Trisament recollia, ronsaire, cabell d'or rere l'arc de l'orella» (p. 268).
- ROSELLÍSMIC *adj.* Relatiu o pertanyent a la rosella; tradueix l'anglès *poppysmic*: «*rosellísmic plop-plop*» (p. 565).
- RUMBOLDIÀ *adj.* Relatiu o pertanyent al personatge Rumbold: «el parsimoniós Rumbold pujà les escales [...] Anuncià la seva presència amb aquell discret estossecc rumboldià que tants han tractat (sense èxit) d'imitar» (p. 320).
- SALMONER *adj.* Relatiu o pertanyent al salmó: «*ganxos salmoners*» (p. 570).
- SEMICANTUSSEJAR *v.* Cantussejar a mitges: «[els] llavis de miss Douce que semicantussejaven entreoberts la cançó» (p. 276).
- SEMPARALÍTIC *adj.* Mig paralític: «el semiparalític degà de l'assemblea» (p. 319).
- SEMISOLIDIFICAT *adj.* Mig solidificat: «semisolidificats grumolls» (p. 670).
- SEMISOMRIURE *v.* Somriure a mitges: «Ella semisomreia amb una mitja rialla de superioritat» (p. 277).
- SHERLOCKHOLMITZAR *v.* Investigar o observar com el detectiu Sherlock Holmes: «havia estat [...] sherlockholmitzant-lo des del primer moment que li posà els ulls a sobre» (p. 630).
- SIMPOSIARCAL *adj.* Relatiu o pertanyent a un mestre, director o president d'un simposi (Gifford & Seidman 1989: 571): «Renunciant al dret simposiarcal de tassa» (p. 672).
- SOBRERUIXAT *adj.* Ruixat per sobre: «els membres sobreruixats d'ones menudes» (p. 91) (*limbs ripped over*, p. 122).
- SOLÒNIO *adj.* Sol (rima amb «Antonio», com en anglès *ownio*): «Dolent com el vell Antonio. M'ha deixat tot solònio» (p. 102) (*He's as bad as old Antonio. He left me on my ownio*, p. 139).
- SOTSSHERIFF *n.* Qui està immediatament per sota del xèrif: «Veniu amb mi a l'oficina del sotssheriff» (p. 255).
- SUBADJACENT *adj.* Situat a sota i adjacent: «aconseguí l'accés retardat a la cuina a través de la subadjacent cambra de rentar» (p. 664).
- SUBEQUATORIAL *adj.* Que es troba per dessota de l'equador: «el tròpic subequatorial de Capricorni» (p. 667).

- SUBSUBSTANCIALITAT** *n.* Substancialitat o materialitat en un grau inferior: «transsubstancialitat *oder* consubstancialitat, però no, en cap cas, subsubstancialitat» (p. 403).
- SUPERMANÈNCIA** *n.* Mot encunyat per Joyce que suggereix «superpermanència» (Gifford & Seidman 1989: 587): «supermanència testimonial» (p. 702).
- TAURINITAT** *n.* Virilitat: «penjant-li [al toro] garlandes de margarides a la taurinitat» (p. 411).
- TERPSICORIÀ** *adj.* Relatiu o pertanyent a la Terpsícore (= musa que tenia al seu càrrec la dansa i la cançó coral, i era representada amb la lira marcant el compàs): «Les meves habilitats terpsicorians. (*fa tres passos de minuet sobre les tènues potes d'abella*)» (p. 573).
- TOQUINYAT** *adj.* En l'idiòlecte de Malfred, «magrejat de manera dissimulada»; tradueix l'anglès *fingered*, que té connotacions masturbatòries: «Verge, diria: o només toquinyada» (p. 297).
- UNDEÏTAT** *n.* Qualitat de ser «on»; tradueix l'anglès *whenceness*: «la seva undeïtat» (p. 405).
- URÀNIC** *adj.* Relatiu o pertanyent al planeta Urà: «marcianes, mercurials, venusines, jupiterines, saturnals, neptúniques o uràniques» (p. 696).
- VALLUMBRÓS** *adj.* Vallombrosà, vallombrosí (= que és membre de la congregació benedictina fundada per sant Joan Gualbert entorn del monestir de Vallombrosa, a la Toscana): «oratorians i vallumbrosos» (p. 350).
- VELOCITARI** *adj.* Veloç: «Aeròlits velocitaris» (p. 155) (*Velocitous aeroliths*, p. 214).
- VENTREIG** *n.* Ventre; tradueix l'adjectiu *allwombing*: «antre de tot ventreig» (p. 52) (*allwombing tomb*, p. 68).
- VENUSÍ** *adj.* Venusià; relatiu o pertanyent al planeta Venus: «marcianes, mercurials, venusines, jupiterines, saturnals, neptúniques o uràniques» (p. 696).
- VIRAGUITIS** *n.* Mot derivat de «Virag» (el cognom ancestral hongarès de Bloom) + «-itis»: «en casos de debilitat nerviosa o viraguitis» (p. 519).
- VIRREINAL** *adj.* Relatiu o pertanyent al virrei o a la virreina: «la vacalvada virreinal» (p. 243).
- VOLTOREJAR** *v.* Els voltors, rondar: «voltorejant els morts» (p. 51)
- VOLVIM** *n.* Conjunt de volves petites: «Mr Dedalus espolsà el volvim» (p. 255).
- VOSTEJAR** *v.* Tractar de vostè: «I Walter, el guerxo, vestejant son pare» (p. 42).
- XERINGAIRE** *adj.* Que fastigueja: «una niuada d'esbojarrats força xeringaires» (p. 408).
- XERRADORA** *n.* Gola: «el jaio que s'escura la xerradora» (p. 177).
- XUMERRI** *n.* Beguda, mam (derivat de «xumar»): «vine aquí que el xumerri és més barat» (p. 342).